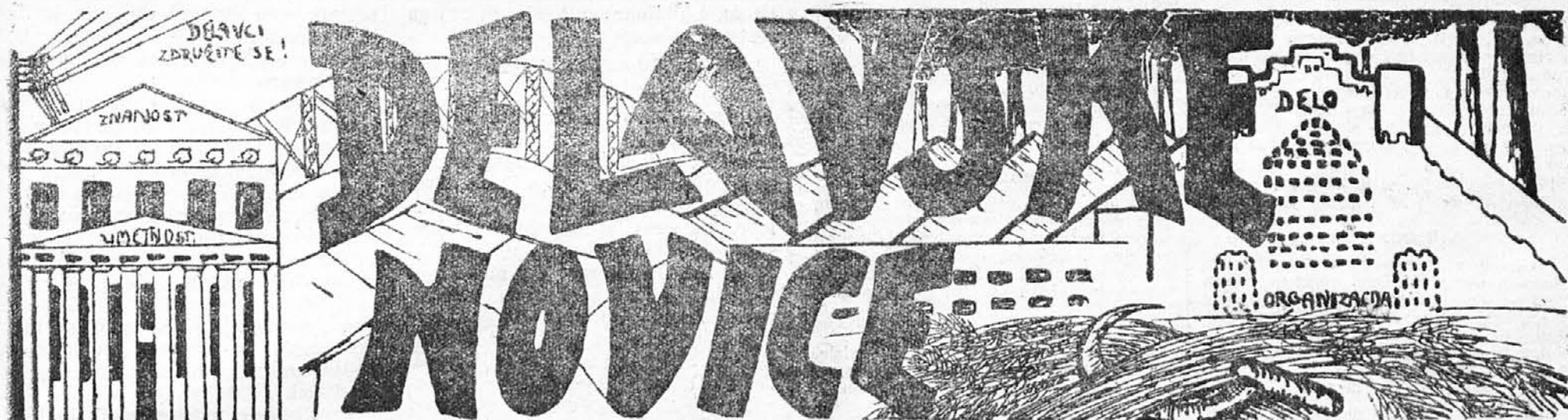

Izhajajo vsak četrtek. — Uredništvo in upravnništvo (začasno): Ljubljana, Knafljeva ulica 18. — Naročnina za mesec 6 Din, četrletno 18 Din.

Štev. 5.—6.

Urejuje: Redakcijski odbor.

Lelo IV.

Poljedelska Delavska Zveza.

Neorganiziranim delavcem v vaseh in manjših trgih. — Poljedelskim delavcem, viničarjem, sezonskim delavcem, poslom v hišnem gospodarstvu v vaseh in mestih. — Nekvalificiranim tovarniškim delavcem. — Tistim, ki so primorani iti za kruhom v Ameriko ali pa v druge dežele.

Kaj hočemo?

Od vseh strani nas delavstvo nagovarja, da ustanovimo s pomočjo starih nefrazerskih delavskih zaupnikov Delavsko Stranko. Dan na dan dobivamo pisma od pravih, poštenih in pametnih proletarcev iz vseh krajev Slovenije z željo in zahtevo po ustanovitvi Delavske Stranke, ki bi nadaljevala politiko razpuščene proletarske stranke in Stranke Delovnega Ljudstva. Pa ne samo iz Slovenije prihajajo take zahteve. Te dni smo dobili pisma odličnih sindikalnih borcev iz Hrvaške, Bosne in Vojvodine, v katerih se slika strašno nezaupanje delovnih množic napram sektaški frazerski politiki današnjih voditeljev, birokratov »nezavisnih« in v katerih se izraža zahteva organizatorične združitve vseh poštenih in nefrazerskih delavskih zaupnikov.

Ti glasovi iz delavnic so najjasnejši dokaz, da danes delovno ljudstvo, proletarski razred nima svoje stranke, ki bi ščitila njegove interese in delovala za progres. Ti glasovi so dokaz, da ni več za gorami čas, ko se bodo morali pod pritiskom množic združiti vsi poštene elementi iz današnjih delavskih sekt, naj se že kakorkoli imenujejo: nezavisni, zarjani, bernotovci, korunovci itd. v politično enoto, ki bi bila dovolj močna, da ščiti delavstvo pred reakcionarnim režimom in pred prevelikim izkoriščanjem.

Ce bodo posamezni slepi voditelji zadrževali ta elementarni pokret k združenju delavskega razreda, jih bo delavstvo zapustilo ter se združilo brez njih.

Mi se ne moremo strinjati z onimi, ki zahtevajo, da somišljeniki »Delavskih Novic« ustanovijo novo politično stranko. To bi samo povečalo kaos, ki vlada danes med proletarijatom po krivdi slepih pučistov-sektantov.

Mi hočemo nadaljevati politično in sindikalno delo »Delavskih Novic« od njihove ustanovitve pred tremi leti, to je delovati za organizatorično združenje sindikalnega pokreta in koncentracijo vseh pametnih in poštenih delavskih zaupnikov, ki smatrajo, da se v današnjem času mora delati za delavski razred, a ne s frazami podpirati reakcionarni radikalski režim.

Naše somišljenike prosimo, da ostanejo v političnih in sindikalnih organizacijah, kjer so dosedaj delovali, ter z delom skušajo popraviti razdor in razkol, ki ga izzivajo sektaši z desne in z leve.

Posebno pa priporočamo našim somišljenikom iz vseh političnih sekt, da z vso vneto delujejo v gospodarskih in sindikalnih organizacijah delovnega ljudstva.

Najbolje sredstvo v borbi proti zaslepljeni frazi je stvarno delo v

gospodarskih in sindikalnih organizacijah.

Te dni se je izpolnila velika odprta vrzel v delavsko-poljedelskem strokovnem gibanju Slovenije. Poljedelsko-delavska konferenca je sklenila ustanoviti strokovno organizacijo poljedelskega proletarijata, ki je vedno v večji stiski in ki dosega ni bil še organiziran. Pravila so potrjena in tiskana v današnjih »Delavskih Novicah«.

Vse naše somišljenike pozivamo, da se z veliko vneto poprimajo dela, da pride poljedelski proletarijat do svoje organizacije, ki ga bo ščitila pred prevelikim izkoriščanjem.

Poljedelsko-Delavska Zveza je nepolitična, zgolj sindikalna organizacija, v katero ima dostop vsak delavec in poljedelec, ki hoče dobro sebi in svojemu razredu. Posebno rudniški, tovarniški in obrtniški delavci morajo pomagati svojim tovarišem poljedelcem, ki niso vajeni voditi organizacije. To bo predvsem tudi v korist tovarniškim delavcem, katerim v slučaju krize poljedelski in sezonski delavci veliko lahko škodujejo, če niso razredno zavedni. Zato je dolžnost rudarskih, sezonskih in obrtniških delavcev, da se zavzamejo za svoje sotovariše in jim pomagajo organizirati se na ta način, da sami agilno izvrše pripravljala dela.

Le z delom si bomo uspešno priborili močan delavsko-poljedelski pokret, ki je velik korak k našemu cilju: združenje delovnega ljudstva mest in vasi.

DRAGI TOVARIŠI!

Leta 1913. — to je neposredno pred vojno, se je izselilo iz teritorija današnje Jugoslavije samo v Združene ameriške države 42.000 proletarcev iz naših vasi in mest. Skoraj vsako leto se proletarizira v Jugoslaviji okoli 80.000 poljedelcev. Vzrok tej strašni proletarizaciji so neurejene agrarne, poljedelske razmere. Še vedno je v rokah par tisoč veleposesnikov 25% produktivne zemlje, to je v Sloveniji čez milijon johov (oralov) polja in gozdov. 8000 veleposesnikov v Jugoslaviji ima 27% produktivne zemlje, to je čez 5.000.000 johov polja in gozdov.

Ta ogromna zemlja se ne obdeluje moderno, s stroji, temveč se daje v zakup poljedelcem pod težkimi pogoji. Če je slaba letina, se je moral poljedelec mučiti celo leto samo za to, da je odkupil zakup od veleposesnika.

Skoraj povsod je še v navadi, da posebno grajščinska in cerkvena veleposedstva vzdržujejo tlako, to je, da morajo poljedelci obdelovati polja in travnike za tretjino prinosu, povrhu pa se mora zavezati, da pride nekaj dni delat grajščini tlako, to je zastoj.

Povsod so kmetje-poljedelci na ta način ogoljufani. Če namreč izračunate storjeno delo in zaslužek v naturi, se izkaže, posebno če je slaba letina, da je poljedelec delal za grajščino skoro zastoj — za dnevno plačo od 10 do 15 dinarjev.

Nikdo ne ščiti poljedelca od tega strašnega izkoriščanja.

Pred vojno se je lemo izseljevalo v Ameriko 30 do 40.000 revnih poljedelcev. Sedaj je odrejena kvota samo za par tisoč. Domača industrija ne more zaposliti ostalih 30.000 brezposelnih. Zato je gotovo, da grozi poljedelcem in sezonskim delavcem velikanska brezposelnost.

Nikogar ni, da bi ščitil poljedelca v tej stiski.

Na tisoče naših fantov poljedelcev je primorano zapustiti domačo grudo, rojstvo vas, ker ni prostora na majhni kmetiji za vse. On mora iti v Zagreb do ameriških konzulov po informacije. Polovanje v Zagreb pa stane par tisoč kron. Nikogar ni, ki bi pomagal tem našim izseljencem, dal informacije in nasvet, ne da bi iskal kakšnega dobička.

Neznosno je izkoriščevanje viničarjev, sezonskih delavcev, poslov. In nikogar ni, ki bi ščitil nesebično to kategorijo poljedelcev in delavcev.

Vsaka politična stranka se briga za poljedelca samo takrat, kadar zahteva od njega glas pri volitvah.

Zato je sklenila poljedelsko-delavska konferenca v Ljubljani nemudoma ustanoviti

Poljedelsko Delavsko Zvezo,

to je nepolitično strokovno organizacijo vseh poljedelcev, tovarniških in sezonskih delavcev, ki živijo na kmetih, ki so najbolj izkoriščani. Ta organizacija si je vzela za nalogo braniti in ščititi interese vseh poljedelskih delavcev, brez razlike njihovih političnih naziranj. Ona bo po svoji moči vsestransko podpirala svoje člane v brezposelnosti, pri izseljevanju, v nesreči.

Poljedelska Delavska Zveza

bo dajala svojim članom brezplačno navodila in nasvete pri iskanju služke, pri preseljevanju v druge pokrajine itd.

Poljedelska Delavska Zveza

bo vodila pogajanja poljedelcev, viničarjev, sezonskih delavcev itd. z njihovimi gospodarji v svrhu pridobitve boljših delovnih pogojev in boljših plač.

Poljedelska Delavska Zveza

ni politična, temveč samo strokovna organizacija. V njo imajo dostop vsi poljedelci, slični sezonski delavci in izseljenci, naj bodo katerikolega političnega prepričanja.

Samo v slogi in združenju poljedelcev je njihova rešitev pred grozečo brezposelnostjo in pred velikim izkoriščanjem.

Zato pozivamo vse poljedelce, sezonske delavce in izseljence, da se vpišejo kot redni člani v

Poljedelsko Delavsko Zvezo.

Amerikance in druge poljedelce, ki so na svojih ramenih izkusili vse težave sezonskega dela, izseljenišva in izkoriščanja, ki so ohranili zvestobo in dobro srce za svoj poljedelski stan, pa pozivamo, da pristopijo k zvezi kot podporni člani ter na ta način pomagajo svojim tovarišem v stiski.

Poljedelci-delavci, združite se!

Začasni odbor

POLJEDELSKO-DELAVSKE ZVEZE
Ljubljana, Sredina št. 8, na Prulah.

Pravila Poljedelske Delavske Zveze.

§ 1. Ime in sedež zveze.

Zveza se imenuje: Poljedelska Delavska Zveza s sedežem v Ljubljani.

§ 2. Namen zveze.

Zveza je strokovno društvo, ki pospešuje gospodarske in kulturne koristi svojih članov, njihovih sorodnikov ter poljedelcev sploh. V ta namen zveza:

a) podpira svoje člane v slučaju brezposelnosti, polovanja in izseljevanja. Pravica do podpor gre le po meri družbenih sredstev ter se predpiše s posebnim pravilnikom;
b) daje svojim članom pravno varstvo, nasvete, informacije, preskrbi polnice, polne zveze, posreduje za delo in jih varuje od brezvestnih agentov, spekulativ in goljufov. V ta namen osnuje zveza svoje poslovne;

c) izposljuje revnim članom brezplačno ali znižano vožnjo pri iskanju posla ali izselitvi v drugo pokrajino;

d) širi med poljedelci strokovno izobrazbo, ureja delovne pogoje z njihovimi delodajalci, se bori za izboljšanje teh pogojev, sklepa tarifne pogodbe, vodi mezdna gibanja ter se vdeležuje volitev v delavsko zbornico;

e) prireja predavanja in sklicuje shode, na katerih vsestransko razmotriva poljedelska vprašanja in ugotavlja poljedelske koristi;

f) pospešuje izobrazbo svojih članov s tem, da izdaja knjige in časopise, osnuje knjižnice in čitalnice, prireja igre in veselice;

g) pospešuje telesno vzgojo svojih članov potom športnih in letovadnih odsekov.

§ 3. Sredstva.

Sredstva zveze so: a) vpisnina in članski prispevki; b) dohodki od društvenih prirediteljev; c) prostovoljni darovi.

§ 4. Članstvo.

Redni člani zveze lahko postanejo poljedelci, ročni ali duševni delavci obojega spola, ki so zaposleni v gospodarstvu, sezonski delavci, vinjariji, pisatelji in strokovni učitelji v poljedelstvu, izseljeniki, ki iščejo posla ali zaslužka v drugi pokrajini, če priznajo in se držijo sledečih pravil ter izpolnjuje vse pogoje zvezinih pravil in pravilnikov.

Podporni član zveze lahko postane vsak, ki daruje društvu letno najmanj sto dinarjev.

§ 5. Dolžnosti članov.

Pri vstopu v zvezo podpiše član pristopno izjavo in plača določeno vpisnino. Redni člani so dolžni plačevati redno mesečne prispevke, vdeleževati se vseh društvenih sestankov, ustrezati društvenim pravilom ter podpirati vsestransko stremeljenja in prospah društva.

§ 6. Pravice članov.

a) Redni člani imajo aktivno in pasivno volilno pravico na zvezinih članskih zborovanjih in so lahko izvoljeni kot delegati na zvezinem kongresu.

b) Redni člani, ki so 6 mesecev v zvezi, imajo pravico do vseh ugodnosti, ki jih nudi zveza po meri svojih sredstev in na podlagi pravilnika za podelitev podpor.

c) Pravne nasvete in pravovarstvo dobi vsak član, ki je že 2 meseca član, v vseh slučajih, ki so nastali vsled njegovega delovanja v društvu; v drugih slučajih glavni odbor lahko odredi pravovarstvo, ako spozna, da ni upati na uspeh sodnega postopanja.

d) Članom, ki so že več let v zvezi, glavni odbor dovoli podporo, če zapadejo pomikanju brez lastne krivde.

§ 7. Izstop in izključitev članov.

Član, ki po lastni krivdi zanemara svoje dolžnosti, izgubi pravice članstva. Glavni odbor ima pravico izključiti člane, ki škodujejo na kakršenkoli način ugledu in prosperu zveze.

§ 8. Organi zveze so:

- a) Deželni kongres.
- b) Glavni odbor.
- c) Podružnični odbor.
- d) Zaupništvo.

§ 9. Deželni kongres.

Vsako drugo leto se vrši deželni kongres zveze, ki ga skliče glavni odbor. Čas in kraj izvršitve ter dnevi red bodejo glavni odbor. Kongres sklepa s prostjo večino glasov. Kongres je vrhovni organ zveze. On

- a) sprejema poročilo glavnega odbora;
- b) daje navodila za širjenje in pospeševanje društva;
- c) izpreminja društvena pravila in
- d) voli člane glavnega odbora.

Pravico udeležbe na kongresu imajo:

- a) člani glavnega odbora;
- b) zaupniki podružnic. Število zaupnikov od podružnic določi sorazmerno članstvu glavni odbor.

§ 10. Glavni odbor.

Deželni kongres izvoli 7 članov glavnega odbora. Člani glavnega odbora se konstituirajo v predsednika, tajnika, blagajnika, dva odbornika in dva preglednika.

- Glavni odbor
- a) sprejema in izključuje člane;
- b) upravlja vse zvezine posle in društveno imetje;
- c) nastavlja nameščence;
- d) sklicuje deželni kongres.

Tajnik in blagajnik glavnega odbora morata stanovati v Ljubljani ali okolici. Seje

glavnega odbora so sklepne, če je navzočih vsaj 5 članov. Odloča se s prostjo večino.

§ 11. Zastopstvo zveze.

Društvo zastopajo na zunaj predsednik in tajnik glavnega odbora. Ta dva podpisujeta vse vloge in pogodbe v imenu odbora. Blagajniške vloge in kupno-prodajne pogodbe soprodpisuje tudi blagajnik.

§ 12. Podružnice in zaupništva.

V krajih, kjer se prijavijo več kot 20 članov, se z dovoljenjem glavnega odbora osnuje na podlagi letnih pravil podružnica. Člani podružnice izvolijo na društvenih letnih sestankih odbor od 5 članov: predsednika, tajnika, blagajnika ter dva preglednika.

§ 13. Naloge podružnic.

Krajni odbor podružnic stoji v stalnih stikih z glavnim odborom ter po njegovih navodilih razširja zvezo v svojem kraju.

Krajni odbor pobira vpisnino in članarino ter vsake 3 mesece pošlje dve tretjini vpisnine in članarine glavni blagajni, eno tretjino pa obdrži za krajne potrebe. Od krajevnih prireditelj, veselje, iger in zabav pošlje krajni odbor polovico čistega dobička glavni blagajni.

Glavni odbor ima pravico razpustiti podružnični odbor, če ta ne dela po pravilih, ali če kakorkoli škoduje zveznemu prosperu.

§ 14. Razsodišče.

Spore, ki nastajajo med društvenimi člani, poravnava končnovaljivo društveno razsodišče, ki sestoji iz 5 članov. Sporni stranki izvolita po dva razsodnika, predsednika pa določi glavni odbor.

§ 15. Razpust društva.

Društvo more razpustiti samo v to sklican deželni kongres z dvotretjinsko večino. V tem slučaju pripade društvu imetje sirtam umrlih članov.

V slučaju oblasnega razpusta pripade društvu premoženje predsedniku in tajniku glavnega odbora, ki ga morata vporebiti za ustanovitev novega društva z istimi cilji.

§ 16. Prehodna določila.

Do prvega deželnega kongresa postuje kot društveni glavni odbor pripravljani odbor od treh članov, ki so izvoljeni na prvem občnem zboru članov, ki jih je do takrat sprejel v društvo predlagatelj.

Navodila za organizacijo.

Tovariši poljedelci, sezonski delavci in izseljenci naj takoj pristopijo v vsaki večji kmetski občini k organizaciji. V ta namen skličete sestanek poljedeljskih in sezonskih tovarniških delavcev ter vseh tistih, ki se nameravajo izseliti v Ameriko ali kako drugo pokrajino. Dovolj je, če se jih oglasi vsaj 10. Na sestanku preberite glasno današnje številko »Delavskih Novic« v kolikor se tiče Poljedelsko-Delavske Zveze, navodilo za organizacijo in pa pravila Poljedelsko-Delavske Zveze. Izvolite odbor od 3 do 5 najmarljivejših, najpoštenjših svojih tovarišev, od njih enega za predsednika, drugega za tajnika in tretjega za blagajnika. Tajnik bo moral največ delati za organizacijo. Njemu naročite, naj takoj javi odboru v Ljubljano (Poljedelsko-De-

lavska Zveza, Sredina št. 8., I. nadstr., Prule, Ljubljana) poročilo, ki naj ga sestavi sledeče:

Poljedelsko-Delavska Zveza
v Ljubljani.

Dne se je zbralo na sestanku v vasi (število) tovarišev poljedelcev in delavcev, ki se hočejo izseliti v druge kraje. Prečitali smo »Delavske Novice« od 14. febr. ter pravila Poljedelsko-Delavske Zveze. Ker nimamo nikogar, ki bi ščitil naše interese ter nam dajal nasvete v stiski, soglasno odobravamo ustanovitev te tako zelo potrebne zveze, ki nas bo podpirala v naši stroki. Strinjamo se s pravili Poljedelsko-Delavske Zveze.

Izvolili smo pripravljalni odbor od članov in sicer (ime, priimek in hišna številka) kot predsednika, (ime, priimek, hišna številka) kot tajnika in (ime, priimek, hišna številka) kot blagajnika.

Sledeči tovariši se naročajo na enomesečno številko »Delavskih Novic«, ki bodo prinašale poljedelske in izseljeniške novice: (ime, priimek in natančen naslov naročnikov). Pošljite nam legitimacij in potrebno število znamk ter poštnih položnic za naročnike.

Vse dopise pošiljajte na tajnika (ime, priimek in natančen naslov).

Podpis predsednika. Podpis tajnika.

To poročilo pošljite na Poljedelsko-Delavsko Zvezo v Ljubljani (Sredina 8, I. nadstr., Prule). Pismu priložite za 2 dinarja znamk za odgovor.

Ruski:

V. I. Uljanov Lenin.

V času največje opasnosti za Rusko Revolucijo, ko je nemški imperializem stal pred vrati rdečega Petrograda, sem prvič videl Lenina v njegovem kabinetu v Smolnem Institutu. V imenu ožjega kroga somišljenikov jugoslovanskih revolucionarnih socialistov sem novembra 1917 pozdravil Dekret o miru — najvažnejši dokument, ki vsebuje bistvo oktobrske revolucije, napisan od Lenina, — kot prvi veliki akt za ozdravljenje in napredek človeštva po krvavi svetovni vojni, kot akt, ki daje nove nade vsem zaslužnim nacijam in razredom. Povodom tega pozdrava sem bil poklican v Smolno, sedež Sovjeta Narodnih komisarjev.

Njegov osebni sekretar, preprost ali zelo inteligenčen delavec, me je peljal v sprejemno sobo, ki je bila polna delavskih in kmetijskih deputacij. Lenin je sprejemal brez vsakih

Ako želite, da v vašem kraju napravite večji sestanek ali shod, javite to v poročilu in če bo le mogoče, bo prišel kdo od glavnih odbornikov poročat k vam.

Takoj nato vam bo glavni odbor poslal dovoljno število legitimacij in majhnih znamk. Na legitimacijo bode napisali ime, priimek, poklic in naslov tistega, ki se je javil za člana, potrdilo, da je vplačal 2 dinarja vstopnine in najmanj enomesečno članarino, ki znaša 3 dinarje. Na legitimacijo bode vsakemu članu prilepili za dotične mesece toliko znamk po 1 dinar, kolikor je plačal za članarino. Te znamke so že gotove, so majhne oblike ter vam jih pošljemo z legitimacijami.

Vsak mesec morata tajnik in blagajnik obračunati z glavnim odborom. Od mesečne članarine ostane $\frac{1}{3}$ denarja vaši podružnici, $\frac{2}{3}$ pa pošljete centrali.

»Delavske Novice« bodo enkrat v mesecu izhajale kot »Poljedelsko-Delavske Novice« in stane naročnina samo za tisto številko 1.50 Din, trimesečno pa samo 4 Din, a letno 12 dinarjev, ki jih pošljete po poštmem čeku, tako da vas poština nič ne stane.

Za večje podružnice bomo naročili tudi štipiljke in vse druge potrebne tiskovine.

Tovariši, agitirajte med sotrpini za organizacijo!

V slogi in združenju je naša rešitev!

Živela Poljedelsko-Delavska Zveza!

Začasni glavni odbor
Poljedelsko-Delavske Zveze.

LISTEK.

Emil Zola:

Germinal.

Prevel . . .
(Nadaljevanje.)

Da ga malo pomiri je rekel:

»Pravzaprav nisem proti. Kajti štrajk vedno malo pomeče. . . Samo bo trebalo tisoč let, predno se vsi stvari nov svet. Poženite v zrak celo ropotijo, da sami pri tem poginete.«

Z iztegnjeno roko je kazal na poslopje, ker so bila vrata odprta.

Tu se je pridružil Maheu. Navzlic najvljudnejšemu povabilu gostilničarke ni hotel ničesar piti. Štefan in on sta odšla v Montsou.

Plačilni dnevi so bili za Montsou vedno dogodek. Delavci so prihajali iz vseh vasi v tropah. Blagajna ni bila velika, zato so stali zunaj in množica, ki je tu stala in čakala, je šela na tisoče. Prodajalec v barakah so ponujali razne potrebščine. Najboljše kupčije so delali gostilničarji, pri katerih so delavci čakali in potem, ko so prejeli plačo, prišli plačati.

Cim bolj sta se pomešala med nje Štefan in Miheu, tem večjo napetost sta opazala. Druge dni so ravnodušno sprejemali svoje plače in odhajali, danes pa so se dvigale grozeče pesti in upor je šel od ust do ust.

»Ali je res?« je vprašal Maheu Chavala, ki ga je srečal pred kavarno. »Ali so res bili tako drzni?«

Chaval pa je samo zavratno mrmral in gledal zlobno na Štefana. Divji je bil nanj, ker ga je oboževala cela vas, čeprav se je bil priklatil šele zadnje dni.

Maheu ga je vprašal nekaj drugega: »Kaj je sedaj Voreux na vrsti?«

In ker se je obrnil in potrdil, sta šla oba proti baraki. Na blagajni je visel listek, ki sta ga ravno dva brala, mlajši, ki je imel široko črepanjo in starejši, suh kot trska in prekanjenega obraza. Pa nikakor nista mogla končati. Mladi je jecel zlog za zlogom, starejši pa je bedasto zrl predse. In mnogo drugih je delalo isto.

»Preberi, no,« je rekel Maheu Štefanu, ker tudi on ni bil trden v takih zadevah.

Štefan je začel brati na glas. Ravnateljstvo sporoča rudarjem vseh revirjev, da bo prihodnje vsled nemarnosti kopačev, delilo kopaško delo od vozaškega. Na prvi pogled se zdi, da bo vsled tega plača manjša, ker se bo nekaj odtegnilo pri vozu. Zato pa bo kopanje nekoliko bolj plačano, tako da se bo ta diferena izjednačila. Da pridejo vsi s tem na jasno, se bo začelo s tem šele prvega decembra.

»Ne tulite tako,« je rekel blagajnik, »saj se nič drugega ne sliši.«

Štefan se sploh ni zmenil, jezil se pa je le. Ko je končal so še vsi zijali nekaj časa na listek; potem pa odšli.

»Tristo hudičev,« je mrmral Maheu.

Vsedla sta se, gledala v tla in računala. Kaj se hočejo norčevati iz njih? S kopaškim delom ne pridejo niti na deset centimov, torej jih hočejo ogoljufati za dva centima. To je lopovstvo, posegati na ta način delavstvu v žep.

Hudič naj nas vzame vse skupaj,« je rohnel Maheu, »če bomo to mirno požrli.«

Okence je bilo prazno. Stopil je tja, da vzame denar. Mojstri na posadu so zavoljo enostavnosti sprejemali denar tudi za svoje ljudi.

Maheu in njegovi,« je vpil pisar, »Filibierski rov, številka sedem.«

Pogledal je v liste, v katere so vpisovali mojstri posadov vsak dan odpeljane lowrije.

»Stopetintrideset frankov.«

Blagajnik je plačal.

»Oprostite,« je jecel Maheu, »kaj se to vjema? Ali niste nekaj spregledali?«

Gledal je na kupček denarja in ga ni mogel prijeti. Streslo ga je po celem telesu; račun je na malo; ampak tako malo je bilo vendar premalo. Če da Cahariji, Štefanu in tistemu, ki je bil namesto Chavala, njih plačo, ostane zanj, za očeta, Katarino in Jeanlina samo petdeset frankov.

»Ne,« je rekel blagajnik, »je že prav — dve nedelji in štiri prazniki se odštejejo, ostane samo še devet dni.«

Maheu je preračunal in štel počasi: devet dni trideset frankov, osemnajst za Katarino, devet za Jeanlina, za očeta Tr-

doživa samo trije delovni dnevi, ampak to znaša vendar več.

»Vi ne pomislite na kazni,« je rekel uradnik, »dvajset frankov kazni za delo pri kopanju.«

Maheu je bil na tem, da obupa. Dvajset frankov odtegnjenih, štirje prazniki, potem je seveda vse v redu. Preje je prinašal vedno po stopetdeset frankov, dokler je pomagal še oče in ni bil Caharija oženjen.

»Kaj ne sprejmete?« je jezno vprašal uradnik; »hočete ali nečete?«

Zdaj je prijel Maheu s svojo lopatasto roko po borih krajcarjih. Tu je zaklical blagajnik.

»A ja! Gospod generalni tajnik želi govoriti z Vami. Pojdite k njemu, zdaj je ravno sam.«

Predno se je zavedel, je bil Maheu v privatni pisarni generalnega tajnika, ki je govoril z njim pet minut, ne da bi pogledal stran od svojih pisanj. Maheu ni skoro ničesar slišal, razumel je samo, da govori o njegovemu očetu, česar invalidnina bo z ozirom na šestdeset starostnih in štirideset službenih let bržčas znašala stopetdeset frankov. Potem je postal razburjen in je grajal politiko, ki se z njo peča Maheu, to se pravi Maheujev namernik in ostalo delavstvo. Pripomnil je, naj ne delajo teh norij in da od njega, ki je bil najbolj priden delavec, tega niso pričakovali. Maheu je hotel nekaj odgovoriti, pa jecel je samo posamezne besede:

cij, ki bo tudi podjarmljenim balkanskim narodom in razredom odprla možnost hitrejšega razvoja, in me je poslal k tovarišu Trockemu, ki je bil takrat komisar za vnanje zadeve.

Znano je, da je Lenin s posebnim zanimanjem sledil razvoju na Balkanu. (Znano je, da je vključil kontrarevolucionarni vlogi oficijelnih jugoslovanskih zastopnikov bila srbska vojna misija prva priznana že leta 1918, dobila na razpolago veliko palačo v Moskviški ulici, dobila celo prehrano in obleko za jugoslovanske prostovoljce, ki so od vseh strani prihajali v Moskvo.) Znano je, da se je on prvi odločno zavzel za podjarmljene nacije in priporočal proletariatu vseh dežel, da podpira osvobodilno nacionalno gibanje po celem svetu.

In nemala je zasluga Leninova, da se je zrušil nemški imperijalizem ter da se maje v svojih temeljih tudi zapadnoevropski imperijalizem, vsled česar je razpadlo avstro-ogrsko cesarstvo in so nastale nove nacionalne države. Vključ razrednemu sovraštvu, ki inspirira politiko večine evropskih buržuazij, mora danes priznati tudi največji njegov politični nasprotnik neprecenljive zasluge Lenina za napredek človeštva.

Vpliv njegove osebe na razvoj človeštva bo objektivno in izčrpno pokazala šele zgodovina. Danes pa lahko konstatiramo, da je ruski proletarijat z nepreglednimi žrtvami in neverjetno, v zgodovini še nevidno požrtvovalnostjo samo s pomočjo svojega dalekovidnega, požrtvovalnega, odločnega voditelja Lenina pokrenil zgodovino človeštva v petih letih za petdeset let. Ze danes

lahko ugotovimo brez dvoma objektivna zavajevanja Ruske Revolucije:

1. Na inicijativo in pod vodstvom Lenina je zavzela Ruska Revolucija zamah, ki je resno ogrožal imperijalizem in tako se je končalo svetovno klanje mnogo popreje, kot bi se pa sicer. Brez dvoma je to dejstvo ohranilo nekaj milijonov človeških življenj in mnogo materialnih in kulturnih dobrin, ki bi jih uničila vojna. V primeri s temi žrtvami so žrtve, ki so padle v Revoluciji, majhne.

2. Borba zaslužnih in poštenih narodov je na njegovo inicijativo dobila velikega razmaha z aktivno podporo revolucionarnega delavstva. Nacionalno osvobodjenje Čehov, Srbov, Rumunov — a tudi Ircev, Egipta in veliki nacionalni pokreti Vzhoda nam pričajo jasno o tem.

3. Mednarodni delavski pokret se je silno oživel. Zavednost delavskega razreda se je dvignila brez dvoma na višji nivo. Ruska Revolucija, v teoriji in praksi, s svojimi napakami in vrlinami nudi zavednim delavcem celega sveta neizčrpen rezervoar izkušenj in pouka.

4. Zbudila je mrtve sile in latentno bogastvo velike Rusije v ogromno vrenje, v bujno ustvarjanje, ki bo brez dvoma obogatilo človeštvo v vseh ozirih.

To so nepobitne internacionalne zasluge Ruske Revolucije in njenega velikega voditelja.

Ruski narod se ima zahvaliti predvsem, da ni padel v kolonialno sužnost zapadnih imperijalistov, ki so jo hoteli s pomočjo kontrarevolucionarnih čet naprtili izmučeni in gospodarsko uničeni Rusiji.

(Konec prihodnjič.)

Ponarejevalci podpisov.

Izjave sodrugov rudarjev na Francoskem o resnicoljubih pri »Strokovni Borbi« in »Glasu Svobode«.

V svojem boju proti združitvi slovenskega proletariata, se plačanci okoli takozvane NDSJ, v nedostatku poštenih argumentov poslužujejo laži in obrekovanja. Ne zamerjajo prav nobenega, še tako nepoštenega sredstva. Tudi falsifikacija jim pride prav. Da bi ubili človeka, ki je zaslonj za rudarje več storil, kot vsi Zorge in Hlebci za denar, so ponaredili neko »pismo rudarjev iz Francije«. Ze doslej smo ugotovili v »Delavskih Novicah«, da je to »pismo« lažljivo. Danes prinašamo dva nova dokumenta, ki dokazujeta, da se okoli »Glasa Svobode« in »Strokovne Borbe« skrivajo neki falsifikatorji, ki imajo pri teh listih odločilno besedo. Slovensko delavstvo, kar ga je še pri NDSJ, bo sča-

soma uvidelo, da je svojo usodo izročilo v sumljive roke. Dokumenta, ki sta v našem uredništvu na vpogled sodrugom, se glasita:

Pismo s. Franca Viščka.

Tucquiegnieux, 18. I. 1924.

... Tudi jaz se bom oglašil s par besedami, da Vam malo popišem položaj, v kakršnem se nahajamo vsi skupaj tu na Francoskem. Minimalna plača je 14 frankov z doklado, na akord se pa zasluži največ do 28 frankov, pa ti se lahko na prste preštejejo. Ako se kaj če zasluži, je treba najmanj 20 huntov naložiti, pa to ni premož, ampak je železna ruča in se zasluži potem 24 frankov z doklado. Najprvo je bilo

za nas vse tako težko, da so mislili, da ne bomo izdržali, ali sedaj gre že bolje. Ali jaz si mislim čez čas službo izmenjati, ker tu jo je lažje, kakor v Jugslovi in tam mislim potem tudi ostati. Kamor bom šel, Vam bom takoj sporočil, kako je tam. Za oženjene je tu veliko bolje kot za samce in družba se jih ne brani, kakor se jih je Trboveljska. Ako ima kdo familio tukaj, boljše obstane, kakor pa sam, ker dobi za družino na vsako osebo 1 frank doklade; če je pa nima tukaj, pa ne dobi nič. Ako misli kateri oženjeni potovati od tam, jaz bi že svetoval, da je najbolje, da potuje z družino, ker tu bo ob lastni hrani lahko s celo družino živel. In stanovanje se tudi dobi; če ne, pa gre za nekaj časa k drugemu, ker tu ima vsak dve sobi. Kar se tiče glede članka v »Borbi«, je bil čisto drugače pisan. Mi smo poslali samo pozdrav vsem rudarjem in pisali, da je minimalna plača 14 frankov, ne pa tako, kot je bilo v »Borbi«.

S spoštovanjem

Franč Višček

C. de la gare 27 M. et Moselle
Tucquiegnieux, Francija.

Zadnje pismo s. Martina Pajtlerja.

Tucquiegnieux, 22. I. 1924.

... Vaše pismo od dne 18. januarja 1924 sem sprejel in Vam sporočam, da skoro vsi slovenski rudarji so bili zelo razburjeni zaradi listih lažljivih dopisov v »Strokovni Borbi«, kakor tudi v »Glasu Svobode«.

Govoril sem z F. Viščekom, Hauptmanom in sta se izrazila, da nista podpisala iste dopise. V »Strokovno Borbo« je Pristav (stari kričač) isti dopis poslal in v »Glas Svobode« pa, kakor sem zvedel, Salamon, ali zagotovo še ne vem. Odgovor na dopis v »Strokovni Borbi« sem že jaz poslal. Dvomim pa, ako ga mi bode Hlebec pusil natiskati. Isti dopisi so lažnjivi; s tem so sami sebe blamirali in vsem trboveljskim rudarjem škodovali. In ako bode tukajšnje ravnateljstvo zvedelo o tej sužnjosti, mislim, da se ne bode dobro gledalo. Višček mi je povedal, da Vam je že pisal. V imenu vseh ostalih slovenskih rudarjev Vas prosim, da oprostite že iz tega razloga, ker vsi podpiši, razen enega, so ponarejeni. Za nas ostale rudarje pa tudi ne bode dober vtis pri rudniku, ako se vse to izve. Ko sem dobil »Strokovno Borbo« in »Glas Svobode«, skoraj ne bi verjel, da ima med nami take osebe, ki sami sebe blamirajo, lažnjive vesti v javnost pošiljajo in po krivem druge blatijo, kakor Vas, ko so Vam lahko hvaležni, da so zopet do kruha prišli. Višček in Hauptman sta nedolžna pri tem, to sem prepričan; za ostale pa ne vem, ker ne pridem z njimi poprej skupaj, kakor v nedejo. Naprudnik tudi ne more biti zraven, ker je v Belgiji. Ako niste dobili od Viščka pismo, on ima isti naslov, kakor jaz, samo številko drugo, štev. 27.

S srčnim pozdravom ostanem Vam udani

Pajtljer Martin.

NDSJ in strokovno vprašanje.

Takozvana NDSJ (neodvisna delavska stranka Jugslovijske), znana pri nas po svojih voditeljih dr. Lemežu in Zorgi, ki izdaja liste »Glas Svobode« in »Strokovno Borbo«, je ena najmanjših strank v državi (ima okoli 2000 članov) in vsekakor najmanjša stranka v Sloveniji (po lastnem izkazu, ki raje zapiše več kot manj, šteje tu le 500 članov). Po tej statiški bi ta stranka zastopala celo za skrahirano narodno - socialistično stranko, ki se vtaplja v bančni konzorcij režimskih in profirezijskih, kapitalističnih in profikapitalističnih strank in stranic Jadranske banke. Bernot tudi prekaša Lemeževce, ker se Bernot taksira vsaj na 750 zvestih, strankin davek plačujočih pristašev.

Mnenje in delovanje te NDSJ, ki po lastnem priznanju ni mogla pokazati dobrih rezultatov niti v organizacijskem oziru, niti z ozirom na razširjanje svojega vpliva na mno-

žice in ki, kakor sama včasih lažno prizna, nima prav nobene realne, notranje, lastne moči, ampak je njeno delovanje odvisno od volje državnih organov (glej št. 4. »Glasa Svobode« z dne 24. januarja t. l. v spisu »Predlogi za referendum«, bi bilo za razvoj proletarskega gibanja v Jugslovijski precej postranskega pomena, če se ta stranka ne bi neprestano sklicevala na umišljeno lastnost edinega pristnega tolmača ruske revolucije, komunistične internacionalne in edine uradne partitirane naslednice komunistične stranke Jugslovijske in pokreta proletarske enotne fronte, ki so ga od leta 1921. do 1923. zastopale »Delavske Novice«. Pa niti iz teh razlogov ne bi bilo delo NDSJ pomembno, če bi se njeni voditelji omejili na pozitivno delo, toda njih ne vidimo žalibog tam, kjer je treba nekaj ustvariti, kjer je treba proletarijat

»Da, gospod generalni tajnik... obljubljam gospodu generalnemu tajniku. Potem je šel. Pred vrati je stal Štefan in sedaj je Maheu izbruhnil:

»Baraba, sem... upiti bi bil začel... Človek nima kaj žreti, pa se pusti povrhu meti za noreca! Čez te je zmerjal in rekel, da je vas socialistična luknja... Kaj naj počnemo? Vse naj gre k hudiču. Ali naj krivimo hrbte in še prosimo za odpuščanje? Da, to je najbolj pametno.«

Maheu je obmolnil, beseda mu je zastala v grlu. Štefan je skomignil z rameni. Šla sta skozi množico. Razburjenje je bilo veliko, mrmranje in tuljenje je šlo skozi vrste. Ze od zdaj so napol crkovali od lakote, zdaj pa jim še znižajo plačo. Maheu in Štefan nista spregovorila celo pot od Montsouja do vasi. Maheujka je videla, da je prišel mož praznih rok.

»Ti si jako prijazen človek. Kje je kava, sladkor, meso?«

Molčal je. Besnost mu ni pustila do besede. Potem mu je stresel bolesten krč celo telo, padel je na stol, tulil in pretakal bridke solze ter vrgel pred njo petdeset frankov.

»Da,« je ječlal, »vse! Plačilo za ves naš pot.«

Maheujka se je vrgla na Štefana, ki je bil tudi ves divji. Potem je začela tuliti tudi ona. Devet oseb rediti s petdesetimi franki dva tedna. Najstarejši sin jih je zapustil, ded se ni mogel ganiti in je ležal napol mrtev.

Končno je začela tarnati cela vas. Možje so se vrnili in prinesli tako malo plače. Zenske so postajale po cesti in vpile.

Padal je lahen dežek, a nihče ga ni opazil.

Zvečer je bil »pri dobri kapljici« splošno sklenjen štrajk.

Rosseur se je pomiril.

Suvarin je bil zadovoljen. Štefan pa je rekel: »Če ravnateljstvo sili k štrajku, ga bo imelo.«

XIII.

Minul je teden. Delalo se je dalje, a z jezo in sovraštvom. Obe stranki sta čutili, da prihaja krah. Pri Maheujevih je bil ta teden še revnejši od prejšnjega in Maheujka je bila slabe volje, čeprav je bila skromna in pametna. Katarine eno noč ni bilo domov. Naslednje dni je bila tako ubita, da ni mogla na delo. Jokala je in pripovedovala, da jo je Chaval tepel in prisilil, da je morala ostati pri njem. Bil je blazno ljubosumen in rekel, da je ne pusti spati s Štefanom, ko ve, da ji ga hočejo vsiliti za moža. Maheujka je hotela počiti od jeze in ji je prepovedala, da bi še dalje občevala s takim grobijanom; hotela je iti v Montsou in ga oklofati. Po par dneh je bila punčara zopet nad vse zadovoljna s svojim ljubčkom.

Maheu je imel v svojem novem rovu težko delo; rov je bil tako ozek, da se je moral pritiskati ob steno; bilo je tudi zelo vlažno in bali so se, da vdere voda ali

poplazi zemlja; o trudapolnem kopanju bi bilo odveč govoriti.

Podpore je bilo treba trikrat obnoviti. Bilo je proti tretji uri, ravno bi morali oditi z dela. Štefan je ravno odvalil velik kos, ko se je zaslizalo v daljavi šumenje in bučanje, da se je tresel cel rov.

»Kaj pa je to?« je zavpil in prenehal s kopanjem. Najprej je mislil, da je počila zadnja stena.

Pa Maheu je že tekkel ob posadu in vpil:

»Zemlja, plazi... hitro, hitro!«

Vse je bežalo, svetiljke so žarele v rokah, tekli so molče tik eden za drugim, krivili hrbte, kot da gredo po vseh štirih in spraševali:

»Kje je to?«

»Spodaj!«

Zleteli so naglo skozi odprtino in se niso zmenili za rane, ki so jih dobivali. Maheujev Jeanlin, ki prejšnji dan ni delal, ampak je raje pohajkoval s sosedovo Lidijo in dobil za to od matere primerno porcijo klobut, se ni upal več zamenjati dela s pohajkovanjem.

Njegova naloga je bila, da zapira zaklopnice. Pri tem je opazil, da je opustil navpični tram vsled pronicanja vode. Berloque s sosednjega posada je hotel uiti skozi Maheujev rov, ker je bil krajši. Obstal je za trenotek, a tu je naenkrat drugič zagrmelo in zemlja je požrla Berloqueja in Jeanlina.

Nekaj časa je bilo vse tiho. Prah se je v vrtincih vil kvišku. Od vseh strani so

drveli skupaj očrneli kopači s svojimi svetilkami. Ko so prvi zagledali poplazi, so vpili na pomoč. Polovica je bila na tej, polovica na oni strani kupa. Nesreča ni bila prevelika, a groza je prevzela vse, ko so slišali iz razvalin smrtno ječanje.

Jeanlinov tovariš, mladi Babert, je prišel in zavpil:

»Jeanlin je spodaj, Jeanlin je spodaj!«

Zdaj je prišel tudi Maheu s Caharijo in Štefanom. Bil je silno razburjen in je zmerjal. Katarina in Lidija sta tudi prisopihali in prestrašeno zatulili pri vsakem stoku, ki je prihajal iz globine. Tu je pridrel mojster posada Richomme in ugotovil, da je to stokanje moža, ne pa otroka.

Maheu je brez prestanka vpil »Jeanlin!«, pa slišati je bilo samo glas moža, ki je za odgovor na vsa vprašanja samo ječal in ječal.

»Hitro, hitro!«, je vpil Richomme, ki je bil že na delu, »tulimo lahko pozneje!«

Z dveh strani so začeli odmetavati zemljo. Chaval je molče kopal med Maheujem in Štefanom, Caharija pa je urejal odnos zemlje. Bilo je že blizu konca delovnega časa, pa vsi so molče delali dalje. Nihče ni mislil na jed, vedeli so samo, da vlada doma velik strah, zato naj bi šle vsaj ženske domov. A nobena ni hotela iti, zato je predlagal Levaque, naj pošljejo njega. Maheu je delal kot blazen in ni pustil, da bi ga kdo nadomestil.

»Pozor!« je zavpil Richomme, »tako smo pri njih, da koga ne ranimo!«

organizirati in pravilno voditi, da izbojuje boljši življenjski položaj, mi jih čutimo le po njihovem negativnem, razdiralnem delu. Tu so vedno prvi na mestu. Lani so uničili rudarsko organizacijo, pognali rudarje na kant in po svetu s trebuhom za kruhom, napravili so s svojimi žorgijadami in z geslom »čim slabše, tem boljše« polom pri železničarjih in razcepili so kovinarsko organizacijo. »Delavske Novice« neprestano opozarjajo, da pelje ta pot delavstvo v vedno večjo nemoč in pogubo. Vsi opomini niso nič zalegli.

Kot vse kaže, se NDSJ tudi v bodoče ne misli povrniti na pot razuma in proletarskega poštenja. Ti ljudje so največ škode naredili na strokovnem polju, tu mislijo tudi v nadalje igrati vlogo razbijačev, politikantov, pravih agentov kapitalizma. To tudi javno povedo. Oglejmo si samo, kaj tiči pod gosto nanizanimi besedami in frazami, ki naj predstavljajo resolucijo za njihov referendum o »NDSJ in strokovnem vprašanju« (glej »Glas Svobode«, štev. 7. od 7. februarja t. l.). Samo par primerov, kako govori ta resolucija, pa bomo takoj videli starega potuhnjenega lisjaka.

N. pr. »NDSJ izjavlja, da je nujna potreba skupnega, nepomirljivega razrednega boja strokovnih organizacij in proletarskih revolucionarnih strank«. (Tu očigledno mislijo le na svojo 500 glavo »stranko«, ker le ta jim je revolucionarna in proletarska).

V isti sapi pa že zatrjujejo: »Izjavljajoč se proti politični nevtralnosti strokovnih organizacij, vztraja NDSJ na stališču, da v tem času razkola proletarskih strank ostane strokovno gibanje neodvisno od vseh političnih strank.«

Hitro pa resolucija presedla in prekliče to stališče z besedami: »... NDSJ se bo tudi v bodoče prizadevala, da zastopajo njeni člani v strokovnem gibanju katerekoli orientacije strankino stališče (I) glede strokovne politike v svrhu ustvarjanja močne proletarske bojovne fronte.«

Dalje: »NDSJ ima biti s svojo propagando, agitacijo in akcijami najmočnejši faktor dviganja, urejevanja, združevanja in revolucioniranja delavskega strokovnega gibanja in da ravno s tem dokaže potrebo aktivne strankine strokovne politike« (I).

Neverjetno za naivno mora imeti NDSJ delavstvo, ko po tej čisto jasni izjavi, da misli i dalje vganjati

strankarsko politiko v delavskih strokovnih organizacijah, zopet pravi resolucija, da bo NDSJ vodila »boj za popolno, neodvisnost strokovnih organizacij od političnih strank«. Kakšen je ta ričet?!

Se ena reč jako diši belgrajskemu vodstvu dr. Lemežve stranke. To so blagajne slovenskih strokovnih organizacij. Ta zajec tiči pod sledečim grmom famozne resolucije: »Mnogo objektivnih težkoč je povzročilo, da v neodvisnem strokovnem gibanju ni dovolj centralizirano« (!) Torej kase v Belgrad.

H koncu še ta-le šopek iz resolucije: »Kljub temu, da se izkazuje politika enotne fronte vedno pravilnejša v svrhu revolucioniranja množic in razkrinkanja reformističnih voditeljev, se mora konstatirati, da taktike enotne fronte niso v zadostni meri izkoristile neodvisne strokovne organizacije, niti NDSJ, radi česar niso bili dovoljni rezultati v pogledu revolucioniranja množic.«

Ali jih čujete, delavci? Enotna fronta proletarijata je puhla fraza za te ljudi, s katero hočejo le »razkrinkati reformiste« (ali še zmirom nosijo larfe, ko jim jih neprestano doli trgale?) in »zrevolucionirati množice«. Za zboljšanje delavskih plač in za boljše življenje proletarijata naj se brigajo »reformistični voditelji« in hudič, to ni opravilo za naše Lemeže, Žorgate, Hlebce. Oni hočejo le »zrevolucionirati mase«. Čim slabše, tem boljše!

Ali je čudno da ta stranka šteje le 500 pristašev, da njeni »rezultati v pogledu revolucioniranja množic niso dovolj« in da sede na njihov lim »enotne fronte« le kak v radikalni stranki organiziran »narodno-socialistični« uradnik. Vsi drugi bračlovščino na Turjaškem trgu poznajo do dobra in se je — izogibajo. Delavstvo je sito nepismenih razbijačev à la Marcel in neotesancev à la Jaka Žorga, ki so vse razbili, kjer so se pokazali. Delavstvo beži pred njimi kot pred kužno boleznijo; zato se vse organizacije, kjer se ti ljudje vmes vtknejo, po bliskovo izpraznijo.

To pa ni dobra metoda. Boljše je pokvarjencem in najetim agentom okoli NDSJ, ki so v svojem cinizmu zmogni vsake nepoštenosti, pokazati vrata. Ponekod se je to že zgodilo, drugod se pa še bo.

Slovensko delavstvo ne bo več poslušalo abnormalnih tipov, ki so se zaredili v vojni in povojni moralni gnojnici.

Železničar sindikalist.

Za smeh in kratek čas.

Visoka politika. Na Turjaškem sedi kamarila in tuhta.

Hlebec: Kaj praviš ti, doktor, kaj bi dali »Novicam«, da bi umrle?

Klopčič: Mogoče bi bile štruce dobre, da bi se jih preobjedle in počile!

Doktor: Ti, Francelj, ga biješ; če so nas znale tako temeljito ugnati, bi se gotovo štruce ne preobjedle. S tem jih le še bolj pozivimo. S tem ni nič!

Marcelj: Mogoče pa Jaka pri-nese zdravila. Potem bomo pa zopet javnosti servirali brozgo, da se Bog usmili!

Klopčič: Pa javnost ne bo hotela naše brozge. Javnost ima dober nos in...

Doktor: Kaj in..., čemu in... Mi smo izraziti zastopniki industrijskega — pa basta.

Marcelj se pri tem zgane in prekriža. Spomni se na nauke šentpeterskega fajmoštra, da je pokorščina lepa lastnost. Potem pa jako otožno začne:

Marcelj: Jaz sem s tem »einstimmig«, samo če ste drugi.

Hlebec: Pa ta prokleta javnost, sakramihelski rudarji, ... saj vam rečem, nosove bi jim porezal, da ne bi ovohali našega smradu.

Doktor: Po kaj jim bi nosove rezal, ko so ti že oni prej odrezali glavo. Bertil, Bertil, zelo se mi smiliš, ker si brez glave.

Med tem pa se hoče Hlebec prijeti za glavo, in glej čudo — glava je bila zelena, rečem vam popolnoma zelena, ker je zelena!

Farčnik: Ti, Francelj, ti nisi izgnan; pa pojdi, kupi si taško, lepo taško, pa še cvikarje po vrhu — pa nesi vzorce Lemežve revolucije pokazat knapom!

Klopčič: Pa kaj bi jim »muštre« Lemežve revolucije kazal, saj ne verjamejo ničesar več. Še pot bi mi pokazali, kot zablodemu tujcu! S tem zopet ni nič!

Pa so spet stisnili svoje pobožne glave skupaj in tuhtali. Po polurnem tuhtanju pa se zgane Marcelj in zelo žalostno spregovori:

Marcelj: Ko sem bil pri fajmoštru na inštrukciji, sem bil že popolnoma potolažen. Pa grem doli za Ljubljano pa, oh — saj ne morem povedati — oh — doktor, tvoja glava je ležala tam za vodo, da, prva tvoja — oh —

Vsi se zganejo, gledajo drug drugega — vzdihujejo in tarnajo — kajti vsi, prav vsi so imeli, rečem vam, zelnate glave in tudi te so bile — nagnite. **Mušica.**

Naročajte in razširjajte „Delavske Novice“!

Za vsakega poljedelca.

V fisku se nahaja nova knjiga:

Agrarno (poljedelsko) vprašanje v Jugoslaviji

Spisal

LOVRO KLEMENČIČ

Knjiga obravnava znanstveno najbolj pereče vprašanje v Jugoslaviji agrarno (poljedelsko) vprašanje. Obširen statistični material o agrarnih in socialnih odnosih, ki je plod dolgotrajnega dela, nudi jasno sliko današnjega stanja na vasi. Vprašanje agrarne reforme, zemljiške rente, napoličarstva itd., se analizirajo obširno, vsestransko in zgodovinsko dialektično.

Vsakemu poljedelcu, vsakemu javnemu delavcu bo knjiga dobro služila. Prednaročila naznanite na upravo lista.

Sedaj je postalo ječanje bolj glasno; prihajalo je čisto od blizu — nato pa je obmolnilo. Kopali in tolkli so naprej in zadeli na nogo; z rokami so odgrebli prst. Glava je bila zdrava, preiskali so Berloqueja in videli, da mu je kamen zdrobil hrbtnico; ni bil še mrzel.

»Zavijte ga v platno in ga položite na oder,« je rekel delovodja, »pa hitro znova na delo.«

Maheu je naredil odprtino in zagledal so delavce na drugi strani, ki so ravno Jeanlina potegnili iz zemlje; bil je napol mrtev in imel zlomljene noge. Oče je vzel sina v naročje in ga odnesel. Stiskal je zobe in klel. Babe so tulile.

Na dveh vozovih so spravili vse gori. Maheu je držal Jeanlina na kolenih. Jeanlina in mrliča so položili v delovodjevi sobi na matrace. Zunaj pa je stala množica in prisluskovala.

Ko je zdravnik pogledal Berloqua, je rekel:

»Hudič!... Umijte ga!«

Dva delavca sta slekla in osnažila mrtvo truplo prahu in potu od dela.

»Črepinja je cela,« je rekel zdravnik in pokleknil pred Jeanlina, koš je tudi cel... Oh, noge so fuč.«

Slekel je otroka kot kaka ženska. Na telescu, ki je bilo pokrito s premogom in zemljo, je bilo spoznati vsako kost. Oprali so telesce in zdaj so se kosti le še bolj poznale. Žalostno je bilo videti potomca beraškega, degeneriranega roda, ki ga

je strl kup zemlje. Ko je bil opran, so se videli tudi prelomi — dve rdeči lisi.

Jeanlin je začel stokati, Maheu je gledal s solzami na svojega revnega potomca.

»To je tvoj otrok, ne?« je vprašal zdravnik. »Ne tuli, saj vidiš, da živi, pomagaj mi raje.«

Ugotovil je dva preloma kosti. Desno nogo mu bo treba vzeti.

Tu je prišel inženir Négrel in Dausaert z Richommom. Richomme je povedal celo dogodbo.

Jezno sta zmerjala na slabe podpore; ta nemarnost žre delavcem samim mozek; potem pa hočejo še štrajkati, ker se zahteva od njih, naj bolj pazijo na varnost pri kopanju. Zdaj lahko družba vzdržuje ponesrečence. Hennebau se bo lahko jezil.

»Kako pa mu je ime?« je vprašal Dausert in ogledoval mrliča.

»Berloque — eden izmed dobrih delavcev,« je odgovoril Richomme. »Tri otroke ima, ki se zdaj lahko bolj na ozko prepašejo.«

Doktor Vanderhaghen je zahteval, da takoj prepeljejo Jeanlina domov. Ura je bila šest in mračilo se je. Ponesrečenca so položili na voz.

Štefan je rekel Maheuju, naj pošlje Katarino domov, da pripravi mater.

Oče je privolil in šel žalostno za sprevodom. Dekle je šla naprej. Ze so se bližali.

Zdaj pa so že opazili »črni voz«. Zenske so dirjale po cesti, vse preplašene, da ji peljejo mrtvega moža.

Katarina je našla mater v silnem strahu. Ko je hotela odpreti usta, je zajeljala:

»Oče je mrtev.«

Zastonj je ugovarjala hči in zatrjevala, da se je ponesrečil Jeanlin. Maheujka je planila ven kot blazna in ko je videla, da se bliža voz, se je onesvestila.

Ko se je voz ustavil, je videla za njim Maheuja in opazila, da Jeanlin še živi in ima zdrobljene noge. Zdaj se je spremenila njena bolest v divjost:

»Vedno lepše! Zdaj že jemljejo našim otrokom zdrave ude. Obe nogi! Kaj naj zdaj začnemo?«

»Mir!« je rekel zdravnik, ki je hotel ponesrečenca obvezati. »Kaj hočeš, da bi bil mrtev?«

Trije tedni so minuli. Jeanlin je noge obdržal, a bil je hrom za vedno. Po končanih poizvedbah se je odločilo ravnateljstvo, da plača podporo petdeset frankov in da bo dalo ponesrečencu delo. Bila je vsaj majhna pomoč pri tej nesreči, kajti oče se je tako razburil, da je dobil živčni napad in moral ležati tri tedne. Od četrtega je Maheu zopet delal in danes je bila nedelja. Zvečer je govoril Štefan o prvem decembru in je bil radoveden, če jim bodo res znižali plače.

Ob desetih so hoteli iti spat, pa Katarine še ni bilo od Chavala. In tudi ni

prišla. Jezno je zaprl Maheu vrata. Predvsem jo je pogrešal Štefan, prazna postelja mu je bila neprijetna. Naslednjega dne tudi ni prišla; nato je sporočila starišem, da hoče ostati stalno pri Chavalu, da se izogne njegovemu maščevanju. Sedaj je delala v Montsouju.

Maheu je bil besen, hotel je Chavala preteptati in prignati hčer domov. Potem je postal mirnejši in videl, da to nič ne pomaga.

»Vse babe so enake, kaj se hoče?« je mrmral.

Maheujka pa je vzela stvar bolj resno:

»Kaj smo jo topli, da mora iti k Chavalu,« je rekla Štefanu, ki je prebledel. »Kaj pravite na to, vi ste vendar pameten fant. Saj smo ravnali z njo dosti obzirno, ne? Ti moj ljubi Bog, to je vedno tako. Meni je bilo še slabše, predno sem se omožila. Taka nesramnost, še tiste krajcarje metati v žrelo drugim ljudem, ki lažje izhajajo. Najprej si je poiskal Caharija babo, potem je prišel Trdoživ ob zaslužek, nato se je ponesrečil Jeanlin, in na koncu naredi ta cipa to neumnost. Še samo oče dela in s svojimi tremi franki naj vzdržuje sedem ljudi. Najbolje bi bilo, da bi človek skočil v vodo.«

Štefan pa se je zamislil v bodočnost in zaupil:

»Da! Mera je polna! Zadnji čas je!«

(Dalje prihodnjič.)